

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ

ΚΗΛΑΗΔΟΝΗΣ

“φευγουν τα
καλυτερα μας
χρονια;”

Από τα καλύτερα
παιδιά της γενιάς
του. Παιδί της
άπλας, της
ξάπλας, της
τσάρκας, των μπαρ
και των ουίσκι,
παιδί της νύχτας
των πάρτι, του
τζην και του ροκ
εν ρολ. Παιδί
αυθόρμητο και
ανυπόταχτο.
Πενήντα και κάτι
κι ακόμη παιδί, ο
Λουκιανός...
ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ
ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Λούκυ της ηρεμίας, της τρέλας και της αμφισβήτησης επιμένει να ζει με τα όνειρά του... Κι όταν του τη δίνει κάτι τέτοια δειλινά, παίρνει τ' αλογό του και φεύγει στα βουνά... Μπορεί βέβαια να μην έχει άσπρο αλόγο, όπως θα όφειλε -άλλωστε ποτέ δεν είχε-, έχει όμως μια άσπρη Σεβρολέτ! Για χάρη της έμαθε να οδηγεί. Τα βράδια βγαίνει μαζί της και την ημέρα κοιμάται. Παλιότερα, έκανε και κανένα πάρτι και καλούσε... και ποιον δεν καλούσε!

ELLE: Τώρα, εν μέσω καύσωνος, πολύ μας λείπουν τα πάρτι σου!
ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΗΛΑΗΔΟΝΗΣ: Πέρασαν δώδεκα χρόνια από το πάρτι της Βουλιαγμένης. Δεν το νοσταλγώ. Είμαι ευχαριστημένος που έγινε και δεν έχω σκοπό να το επαναλάβω. Ήταν το στοιχείο της έκπληξης αλλά και κάποιας ξενοιασιάς που οδήγησαν τα πράγματα εκείνο το ζεστό βράδυ του '83. Πολλά άλλαξαν από τότε...

ELLE: Τι άλλαξε;

Λ.Κ.: Θα έλεγα ότι σήμερα αυτό που κυριαρχεί είναι μια μεγαλύτερη ανασφάλεια, μια αβεβαιότητα και μια ακεφιά. Κυρίως στα νέα

παιδιά. Από το γυμνάσιο ακόμη αρχίζουν να έχουν αγωνία για το μέλλον τους. Πολύ νωρίς χάνουν την ξενοιασιά και την αθωότητά τους. Έτσι κι αλλιώς θα την έχαναν, αλλά γιατί τόσο νωρίς; Ακόμη και το '83 υπήρχε περισσότερη χαρά και αισιοδοξία. Στις μέρες μας όλα αυτά έχουν χαθεί.

ELLE: Πιστεύεις ότι οι νέοι δεν είναι ευτυχισμένοι από τον τρόπο που ζουν;

Λ.Κ.: Δεν μου φαίνονται και πολύ ευχαριστημένοι.

ELLE: Εσύ έχεις δυο κόρες και ζεις από κοντά αυτή την ηλικία...

Λ.Κ.: Σίγουρα. Έχω δυο κορίτσια, τη Γιασεμί, δεκαοκτώ χρόνων, και τη Μαρί, δεκατριών. Τα παιδιά ζηλεύουν τον τρόπο που μεγαλώσαμε εμείς. Πιστεύουν ότι τότε γίνονταν πράγματα που δεν γίνονται σήμερα. Και δεν έχουν άδικο. Εμείς, στην ηλικία των παιδιών μου, τέτοια ώρα, απόγευμα καλοκαιριού, δεν καθόμασταν μπροστά σε μια οθόνη. Την είχαμε κοπανήσει. Τριγυρνούσαμε σε κάποια γειτονιά, ψάχναμε κάποιο χαμένο θησαυρό ή οργανώναμε συμμορίες, απ' αυτές τις παιδικές. Θέλω να πω ότι περισσότερα πράγματα κάναμε παρά βλέπαμε

“φευγουν τα καλυτερα μας χρονια;”

ή σκεπτόμαστε.

ELLE: Ήσασταν περισσότερο της δράσης.

Λ.Κ.: Ήμασταν μέσα στη δράση. Η γενιά μου, οι άνθρωποι που γεννηθήκαμε μέσα στον πόλεμο, είδαμε να συμβαίνουν πολύ σημαντικές αλλαγές. Είδαμε την αντιπαροχή που εξαφάνισε τις αυλές και τις μονοκατοικίες, τα τραμ που φύγανε για να 'ρθουν τα τρόλεϊ, τους γνωστούς μας που έφυγαν μετανάστες. Μια εποχή που την έχω περιγράψει μέσα από τη δουλειά μου. Το *Αχ, πατρίδα μου γλυκιά* ήταν ένας δίσκος-ανθολογία τραγουδιών της καθημερινής ζωής. Πριν από δύο χρόνια έγινε μουσικό θέαμα στο Λυκαβηττό και το χειμώνα θα γίνει θεατρική παράσταση. Μια παράσταση που θα ξεκινάει από την προπολεμική περίοδο και θα φτάνει μέχρι τις παραμονές του πραξικοπήματος το '67. Μια πορεία τριάντα χρόνων, μέσα από τα τραγούδια, τους διαλόγους και την ατμόσφαιρα της εποχής, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς. Μπαίνω για πρώτη φορά σ' έναν καινούριο χώρο, στη συγγραφή...

ELLE: Εσύ γράφεις τα κείμενα της παράστασης;

Λ.Κ.: Ναι, με τη βοήθεια του Βαγγέλη Γκούφα. Είναι κάτι που υπήρχε στα ενδιαφέροντα και τις επιδιώξεις μου. Μια ευρύτερη έννοια συγγραφής -μουσικής ή λογοτεχνικής- μαζί με μια σκηνοθετική ματιά πάνω στα πράγματα. Παράλληλα, θα παίζω για πρώτη φορά και κάποιο ρόλο επί σκηνής, στο πλευρό της Άννας Βαγενά, του Μίμη Χρυσομάλλη και της Νένας Μεντή. Δεν ξέρω ακόμη τι... ίσως να είμαι ο αφηγητής.

ELLE: Τι σε οδήγησε σε μια τέτοιου είδους παράσταση; Η νοσταλγία;

Λ.Κ.: Την επομένη της παρουσίας του *Αχ, πατρίδα μου γλυκιά* στο Λυκαβηττό, ήρθε ο Θανάσης Βέγγος και μου είπε: «Αυτό πρέπει να το κάνεις θέατρο». Ήταν και η επιμονή της Άννας (Βαγενά)... Τα τραγούδια αυτά, του πανηγυριού, της εθνικής επετείου, της κατα-

σκήνωσης, της εκδρομής ή της Αποκριάς, τα τραγουδούσαμε σχεδόν πάντα με τους φίλους μας, με τη συνοδεία μιας κιθάρας. Πάντα δημιουργούσαν πολύ κέφι.

ELLE: Πιστεύεις ότι ο τρόπος που διασκεδάζουν σήμερα οι νέοι διαφέρει πολύ από τον τρόπο εκείνης της εποχής;

Λ.Κ.: Τον τελευταίο καιρό βλέπω μια στροφή των νέων παιδιών σε μικρά μπαράκια με ζωντανή μουσική, που παραπέμπουν στη δεκα-

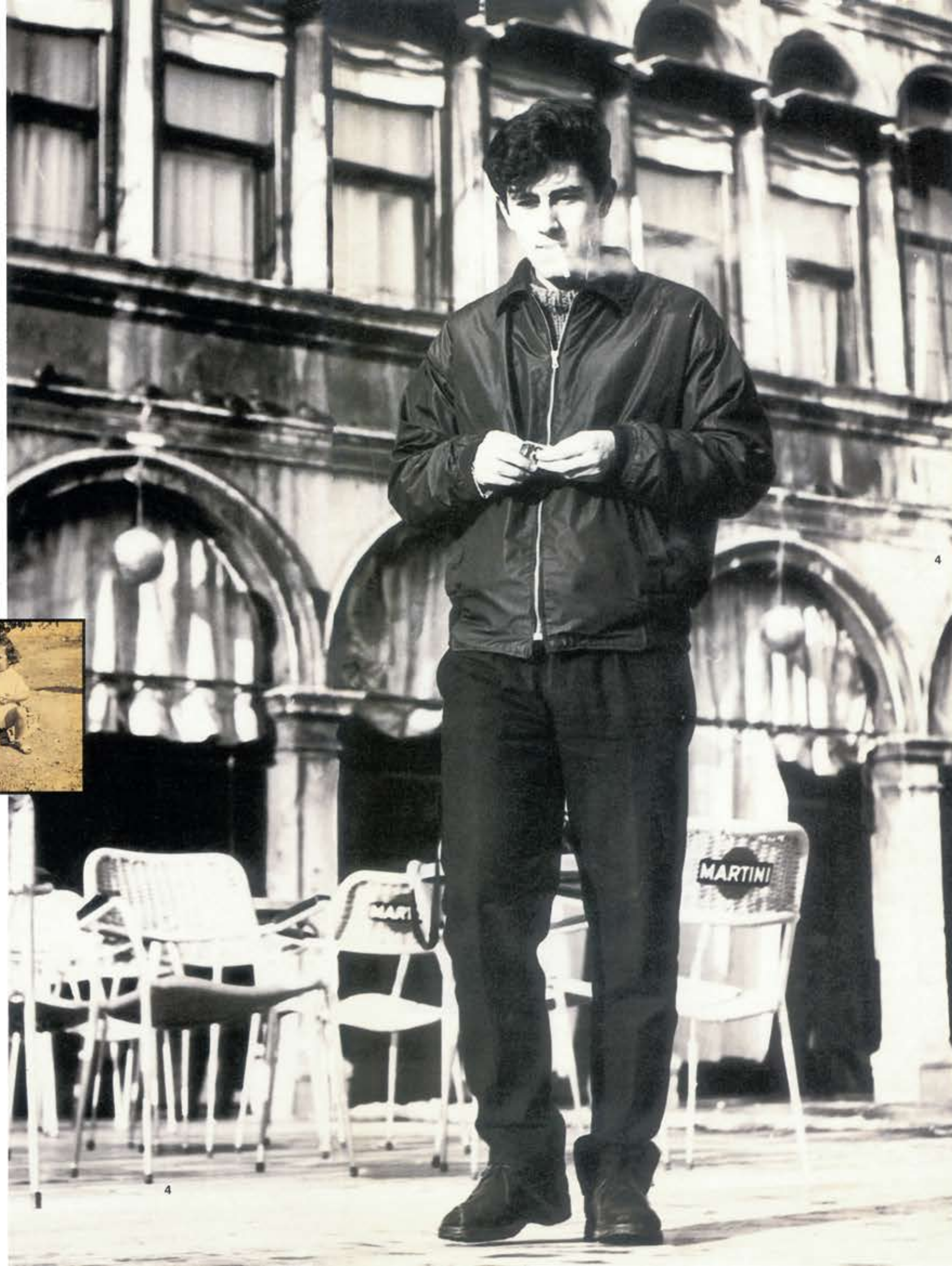
1. Με την Άννα Βαγενά το 1972.
2. Στη Λόρισα την εποχή του "Θεσσαλικού".
3. Ο 4χρονος Λούκυ (δεξιά).
4. Νέος, ωραίος και μποέμ στη Βενετία, όταν είχε μπαρκάρι.

ετία του '60. Το ίδιο μήνυμα παίρνω και από τις δισκογραφικές εταιρείες και κάποιους φίλους που έχουν δισκοπωλεία. Υπάρχει μια διάθεση ν' ανακαλύψουν τραγούδια εκείνης της εποχής. Ξανακούνε, τους δίσκους των γονιών τους και λένε.. πολύ καλό αυτό, ρε μπαμπά.

ELLE: Είσαι, δηλαδή, αισιόδοξος;

Λ.Κ.: Το πράγμα είχε πάρει πολύ άσχημο δρόμο με όλα αυτά τα τσιφτελίκια και τα κορτίσια που γδύνονταν για ν' ανεβούν στα τραπέζια. Πιάσαμε πάτο. Χειρότερα δεν γινόταν. Ρωμαϊκή παρακμή θύμιζαν όλα αυτά τα μαγαζιά, τύπου *Σόδομα*. Τώρα νομίζω ότι ο κόσμος άρχισε να ενδιαφέρεται και για κάτι πιο ουσιαστικό, πέρα από τις σαχλαμάρες. Ήταν αρκετοί αυτοί που είδαν το χειμώνα

που μας πέρασε το *Τέλος εποχής*, την ταινία του Αντώνη Κόκκινου, και κάποιες άλλες καλές δουλειές... Πιστεύω πως είναι θέμα χρόνου να γίνει μια μετατόπιση...

ELLE: Ποιος φταίει γι' αυτή την παρακμή; Φταίμε κι εμείς, φταίτε κι εσείς...

Λ.Κ.: ...Φταίει κι ο Χατζηπετρίης. Η αλήθεια είναι πως η πτώση του τείχους και του υπαρκτού σοσιαλισμού έφερε τα πάνω κάτω. Πολλή σκόνη, που ακόμη δεν έχει κατακαθίσει. Δεν υπάρχουν πια ισορροπίες, έστω και με τον τρόπο που υπήρχαν τότε. Η Αριστερά απογοήτευσε, και οι νέοι φύγαν, προς άλλες κατευθύνσεις. Ακούνε τώρα πολιτική και φεύγουν...

ELLE: Αδικο έχουν;

Λ.Κ.: Δεν λέω ότι έχουν άδικο, απλώς κάποιες αξίες έχουν τσαλαπατηθεί χωρίς λόγο και θα πρέπει, αργά ή γρήγορα, να ξαναβρούν τη θέση τους, αν θέλουμε να μη γίνει ζούγκλα αυτός ο κόσμος που ζούμε. Δηλαδή, δεν μπορεί να περάσει όλη η εξουσία στα media. Δεν μπορεί ο πλανήτης μας να κυβερνιέται από τους Ανιέλι, τους Μπερλουσκόνι, τους Βαρδινογιάννη και τους Κόκκαλη. Ζούμε σε μια εποχή που τσαλαπατιέται η μεσαία τάξη. Πάμε για μια μεξικανοποίηση της Ελλάδας. Με την έννοια ότι το Μεξικό είχε πενήντα οικογένειες που είχαν τα δισ. και οι υπόλοιποι βρισκόταν στα όρια της φτώχειας. Αργά ή γρήγορα όμως θα γίνει η έκρηξη. Θα έρθει μια καινούρια εποχή...

ELLE: Στο *Μικρό Μονομάχο*, ο Σαββόπουλος εναποθέτει όλες τις ελπίδες στους σημερινούς δεκαπεντάχρονους.

Λ.Κ.: Εγώ και στους μικρότερους, γιατί όχι;

ELLE: Καλά, εσύ είσαι αισιόδοξος από παλιά. «Θα 'ρθουν καλύτερες μέρες, αλλά πού θα 'μαστε εμείς», έλεγες πριν από χρόνια. Αλήθεια, ποιοι εμείς;

Λ.Κ.: Χρμ! Εγώ και η γενιά μου. Το τραγούδι είναι λίγο πικρό, αλλά, παρ' όλα αυτά, αισιόδοξο. Πιστεύω ότι θα 'ρθουν καλύτερες μέρες...

ELLE: Πιστεύεις, όμως, και ότι θα

“φευγουν τα καλυτερα μας χρονια;”

αργήσουν...

Α.Κ.: Μπορεί. Στην ιστορία, όμως, αυτά τα 50 ή 100 χρόνια είναι ένα τίποτα. Βέβαια τώρα έρχεται μια καινούρια εποχή βασισμένη στην πληροφορική. Ό,τι έγινε με τη Βιομηχανική Επανάσταση και τον ηλεκτρισμό θα γίνει στις μέρες μας με βάση την πληροφορική. Και το ότι τα παιδιά χειρίζονται τους υπολογιστές με φοβερή άνεση σημαίνει ότι βρισκόμαστε σε μια κοσμογονία που δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Το '87 η Αμερική ήταν μια μηχανή. Φέτος που πήγα ξανά είδα ότι είναι ένα κομπιούτερ. Χωρίς τους νόμους και τους κωδικούς των κομπιούτερ είναι αδύνατον να κινηθείς. Αν αυτό είναι που ονειρεύεται να γίνει η Ευρώπη, μου φαίνεται φοβερά απάνθρωπο. Προτιμώ την ανοργανωσιά και το χύμα της Ελλάδας, παρά τη δολοφονική ακρίβεια της Αμερικής...

ΕΛΛΕ: Μα υποτίθεται ότι η πληροφορική λειτουργεί για το καλό της ζωής...

Α.Κ.: Για να γλιτώνουμε χρόνο. Να περπατάμε, να σφυρίζουμε, να βλέπουμε τους φίλους μας. Τελικά, όμως, που είναι ο ελεύθερος χρόνος μας; Παρ' όλα αυτά, πιστεύω πως κάποια στιγμή ο άνθρωπος θα δώσει στην πληροφορική τη σωστή θέση. Δεν βρίσκονται όλα πίσω από μια οθόνη. Υπάρχουν και αληθινά πράγματα...

ΕΛΛΕ: Να ρωτήσω αν χρησιμοποιείς υπολογιστή στη δουλειά σου;

Α.Κ.: Εγώ, έχοντας τελειώσει αρχιτεκτονική το '68, είχα αποκτήσει μια μεθοδολογία στο να οργανώσω τις δουλειές μου. Και προσπάθησα με βάση αυτή να λειτουργώ. Με τους μαρκαδόρους μου τους χρωματιστούς, τα ζεστά χαρτιά, τις γόμες μου τις μαλακές. Γράφω πάντα με μολύβι Φάμπερ νούμερο δύο και μου αρέσει...

Μ' αυτό το μαλακό μολύβι έμαθε να γράφει το αλφάβητο, μ' αυτό έλυσε τα πρώτα προβλήματα, μ' αυτό έγραψε και τις πρώτες νότες. Ο Λουκιανός είναι γεμάτος αναμνήσεις από κείνα τα χρόνια, από κείνη την Αθήνα και την Κυψέλη

του '50 όπου μεγάλωσε. Άτακτος και ανυπότακτος από μικρός. Άλλαξε δύο σχολεία στο δημοτικό και τέσσερα στο γυμνάσιο, λόγω κακής διαγωγής. Ο πατέρας του, τοπογράφος στο επάγγελμα, ανησυχούσε για το μέλλον του παιδιού του. Τελειώνοντας το γυμνάσιο αποφάσισε να μπαρκάρει. Ήταν της μόδας. Πρώτο ταξίδι, μούτσος

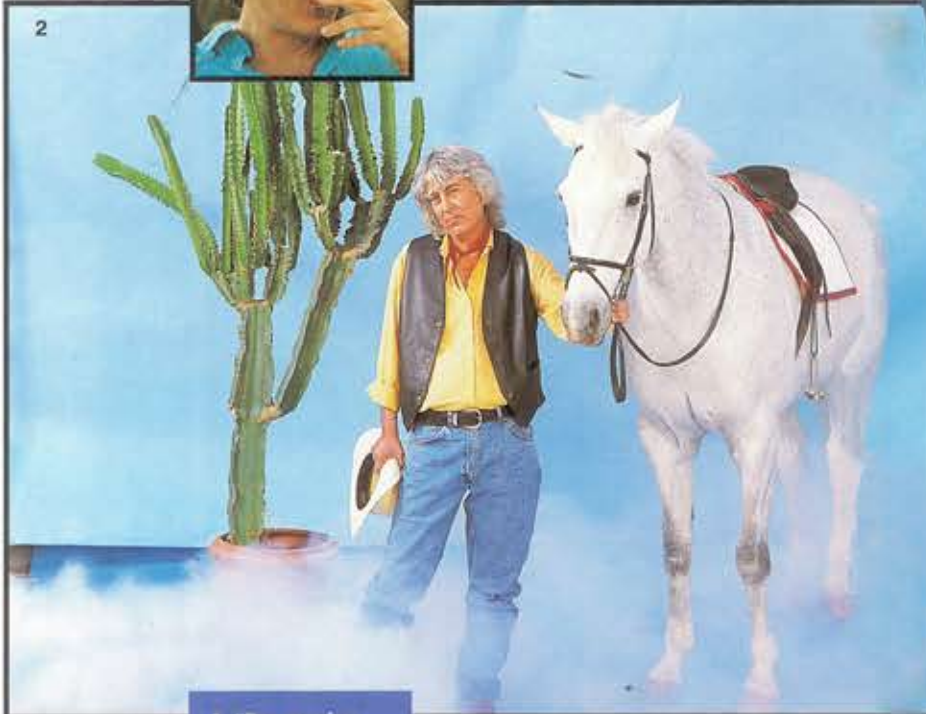
ο Λουκιανός σ' ένα κρουαζιερόπλοιο που ξεκινούσε από Πειραιά για Μάλτα, Μαγιόρκα, Κορσική, Βόρεια Αφρική. Όταν επέστρεψε, κατάλαβε ότι το Πολυτεχνείο μάλλον θα ήταν καλύτερο. Και ήταν. Δεν το μετάνιωσε. Μόνο που αργότερα η πρώτη μέρα στο αρχιτεκτονικό γραφείο τού φάνηκε βαριά και αποφάσισε να μην υπάρξει δεύτερη. Και το έριξε στο τραγούδι. Ήξερε πιάνο από μικρός, είχε γράψει και κάποια τραγουδάκια ως φοιτητής και ο πρώτος δίσκος δεν άργησε να έρθει.

Ο ένας δίσκος έφερε τον άλλο, κι έγιναν έντεκα συνολικά, εκτός από τις συνεργασίες με το Ελεύθερο και το Θεσσαλικό Θέατρο, τη μουσική για το σινεμά, τα πάρτι και τις συναυλίες... Τα τραγούδια του αγαπήθηκαν και τραγουδήθηκαν πολύ, σε μια εποχή που άνηζε το ελληνικό τραγούδι.

ΕΛΛΕ: Πώς βλέπεις σήμερα την πορεία του ελληνικού τραγουδιού;

Α.Κ.: Έχει χάσει την ψυχή του. Τώρα τα τραγούδια έχουν ημερομηνία λήξης, πράγμα που αποδέχονται και οι δισκογραφικές εταιρείες. Δεν τις νοιάζει όμως. Τα παιδιά που γράφουν έχουν άγνοια. Γράφουν τραγούδια της πλάκας. Επιφανειακά και εξυπναδίστικα. Κανείς δεν κάθεται 15-20 μέρες να δουλέψει ένα τραγούδι.

Κι όμως, αξίζει τον κόπο να δουλέψεις λίγο παραπάνω και μετά να το ακούς για όλη την υπόλοιπη ζωή σου. Δεν μπορεί να φτιάχνεις δυο φράσεις κι ένα ολόγκαν και να τα επαναλαμβάνεις...

1. "Στα τοιγάρα λέει ναι και στα κόλλα λέει ναι" ο Λουκιανός της δεκαετίας του '80. 2-4. "Κι όταν του τη δίνει κάτι τέτοιο δειλινό, παίρνει τ' αλογό του και φεύγει στα βουνά..." 3. Το πάρτι στη Βουλιαγμένη, μια νύχτα του '83.

ΕΛΛΕ: Και τα δικά σου τραγούδια έχουν ολόγκαν.

Α.Κ.: Μείνανε σαν ολόγκαν. Δεν υπήρχε επιμονή σε μια φράση... Αυτό όμως που μ' ενοχλεί περισσότερο στα ελληνικά τραγούδια είναι αυτή η μεγάλη δόση επιρροής από την Ανατολή. Μ' αυτά τα ούτια και τα τουμπερλέκια

κοντεύουμε να φτάσουμε στο βάθος του Κουρδιστάν. Δεν έχω τίποτα με τον Μπρέγκοβιτς ούτε μ' αυτά που τραγουδάει η Αρβανιτάκη, αλλά επιτέλους φτάνει μια. Μπουχτίσαμε τον ανατολίτικο ήχο. Άλλωστε, δεν είναι δικός μας ήχος. Ας γραφτεί και κάτι που να έχει απόηχο από Τζαμάικα, ας πούμε, από άλλους ρυθμούς...

ΕΛΛΕ: Παγκοσμίως, όμως, δεν γίνονται σπουδαία πράγματα στη μουσική.

Α.Κ.: Φαίνεται πως η εποχή μας δεν μπορεί να παράγει σπουδαία πράγματα. Όλοι ψάχνονται. Όταν βλέπεις ότι οι Ρόλινγκ Στόουνς είναι νούμερο ένα μετά από τόσα χρόνια, σημαίνει πως δεν υπάρχει τίποτα δυνατό να τραβήξει τα νέα παιδιά.

ΕΛΛΕ: Η γενιά σας πού χάθηκε τελικά;

Α.Κ.: Κάποιοι χάθηκαν ούτως ή άλλως. Κάποιοι απομονώθηκαν και αποτραβήχτηκαν. Εγώ υπάρχω με τον τρόπο που υπήρχα μέχρι τώρα. Δεν θα μου πήγαινε και θα ήταν ψεύτικο να γράψω τραγούδια γι' αυτά τα παιδιά. Εγώ είμαι εκφραστής των συνομηλίκων μου. Της γενιάς μου.

ΕΛΛΕ: Το '80 άκουγε Κηληδόνη και η γιαγιά και η κόρη και η εγγονή. Τρεις γενιές παράλληλα.

Α.Κ.: Αυτό είναι αλήθεια, μόνο που δεν εισέπρατταν όλοι το ίδιο ποσοστό του τραγουδιού. Αυτός που εισέπραττε περισσότερα ήταν κοντά στη γενιά μου. Υπάρχουν κάποια κλεισίματα ματιού στα τραγούδια μου που είναι αναγνωρίσιμα από τους ανθρώπους της γενιάς μου.

ΕΛΛΕ: Γράφεις τραγούδια αυτόν τον καιρό;

Α.Κ.: Γράφω κάθε τρία με πέντε χρόνια. Δεν το κάνω από τεμπελιά, θέλω πρώτα να ωριμάσει μέσα μου. Τώρα νομίζω πως φτάνει η κατάλληλη στιγμή. Φιτάρω μέσα μου τις ανθρώπινες στιγμές, μέχρι να έρθει η ώρα που θα μπορώ να τις περιγράψω όσο πιο καθαρά γίνεται. Είμαι

άνθρωπος αισιόδοξος, αλλά έχω τα πάνω και τα κάτω μου. Τα καλύτερά μου τραγούδια και τα πιο χαρούμενα τα γράφω σε εποχές που είμαι πεσμένος. Είναι τελειώς συμπληρωματικά μου. Κάτι σαν εξομολογήσεις ψυχανάλυσης. Τα χρειάζομαι, για να βγω από τη μελαγχολία.

ΕΛΛΕ: Και ο έρωτας;

Α.Κ.: Έπαιξε μεγάλο ρόλο στη ζωή μου, είτε όταν ήμουν έφηβος είτε αργότερα. Καλό πράγμα. Δίνει δύναμη και ζωντάνια. Είχα πολύ καλή σχέση με το όλο θέμα. Εντάξει, καλά πήγαν τα πράγματα. Χορτάτος κι απ' αυτή την πλευρά.

ΕΛΛΕ: Ακόμα κι αν σε «κλείνανε σ' ένα κελί, θα δραπέτευες»;

Α.Κ.: Χμ! Ο Σαββόπουλος μου έχει πει ότι είναι ένα από τα πιο ερωτικά τραγούδια που έχει ακούσει. Αυτή είναι η δύναμη που σου δίνει ο έρωτας. Μπορείς να κάνεις καταπληκτικά πράγματα για το χατίρι κάποιου ανθρώπου.

ΕΛΛΕ: Πες μου ένα όνειρό σου που διαψεύστηκε;

Α.Κ.: Εγώ μεγάλωσα με το αμερικανικό όνειρο: πίστη σε μια ζαχαρένια αρμονία και μια ονειρική κατάσταση πραγμάτων, η οποία δεν ήταν εφικτή. Ο πολύ ωραίος νεαρός με το υπέροχο κορίτσι που έχει και λεφτά κι έκαναν κι έναν ευτυχισμένο γάμο και απέκτησαν κάτι ξανθά παιδάκια κι έχουν πισίνα στο σπίτι κι έχουν μια μαύρη υπηρέτρια που τους αγαπάει... Όλα στον υπερθετικό. Πράγματα που δεν συμβαίνουν, γιατί υπάρχουν αρρώστιες, θάνατοι, γκόμενες, φτώχειες... Με τον καιρό άρχισε να καταρρέει το όνειρο. Ο Τζέιμς Ντιν σκοτώνεται στις δόξες του, αργότερα πεθαίνει η Μονρόε, ο Πρίολεϊ, και οι προσωπικές τους ζωές αποδεικνύονται, δυστυχισμένες, γεμάτες εξαρτήσεις. Ήταν ένα όνειρο, μ' έναν κρυμμένο εφιάλτη.

ΕΛΛΕ: Τι έμεινε απ' αυτό το όνειρο;

Α.Κ.: Για μένα έμειναν μερικά χρόνια ξενοιασιάς, μια Σεβρολέτα, το τζην που φοράω και το πολύ καλό ροκ εν ρολ που ξέρω να χορεύω!